

DIVADELNÍ TŘEBÍČ 3

ZPRAVODAJ XI. NÁRODNÍ PŘEHLÍDKY
AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO
A HUDEBNÍHO DIVADLA

KVĚTEN 2002

*Diskuse vedoucího souboru s porotou
na letošní regionální amatérské divadelní
přehlídce v prefektuře Kwong Sang.*

PROČ ?

Sezóny amatérského divadla mívají různou kvalitu. Kacířsky a trochu předčasně říkám, že ta současná mně připadá vydařená. Objevila se řada slušných a dobrých inscenací, postavených na zajímavých i invenčních postupech, kvalitní režii, dobrých hereckých výkonech. Na hodnocení bude čas po Hronově. Já se chci věnovat jevu, který lze označit pro letošní sezónu za charakteristický, a to dokonce nikoliv jen pro amatérské divadlo.

Tím jevem je jistá agresivita souborů a jejich vedoucích vůči porotám. Silná slova, stížnosti (dokonce i někteří krajští hejtmani byli osloveni), silácká gesta. Jak jinak lze nazvat postup vedoucího souboru, který svůj mladý kolektiv vyzve k odchodu ze sálu s tím, že si před porotou mají odpíchnout. Stížnosti, které se objevily na mém stole, žádaly, abych zařídila, aby se porota omluvila souboru za nevhodné chování, přičemž tím pisatel minil hodnocení své inscenace. Porotám se přisuzovala arogance, neznalost amatérského divadla (děláme to přece ve volném čase a zadarmo, tak, co po nás chtějí), neodbornost, neschopnost formulovat tak, jak to kdysi uměl F. X. Šalda. Žádaly po Artamě, aby převzala odpovědnost za porotu krajského kola a tudíž stížnost chápala jako stížnost na sebe. Říkám jasné, že to všechno ARTAMA nemůže. Není pořadatelem regionálních přehlídek, nejmenuje porotu a ani ji neřídí. Naším úkolem je dohléd-

nout, aby přehlídky se konaly podle jednotlivých propozic garantujících stejné podmínky pro všechny soubory. To také není málo.

Ptám se, kde se tato agresivita bere, z čeho pramení. Zkusme přemýšlet. Dopředu říkám, že důvody chci hledat pouze uvnitř amatérského divadla a nikoliv ve společnosti. To necht' je úkolem pro politology a sociology. My jsme divadelníci.

Když jsem o tomto jevu hovořila na konferenci SČDO v dubnu letošního roku, ozval se hlas, že to prý zavinila loňská Popelka Rakovník, odkud se některé soubory vrátily rozjitřeny. Já jsem na rozdíl od autora této teze v Rakovníku byla a pokud se tam dělo něco mimořádného, pak jen to, že úroveň inscenací národní přehlídky amatérského činoherního divadla pro děti nemohla v nikom vyvolávat nějaké nadšení. Porota, v níž také zasedaly dvě dámy (Máša Caltová a noblesní Alena Urbanová), opravdu nikoho neurazila. O agresii se mluvilo z druhé strany, tedy v pokusných skupinách dětí. Tady skutečně k překvapení některých inscenátorů zaznělo, že uchopení témat a jejich divadelní zpracování vyvolávalo v dětech agresii. To ale v žádném případě nemůže být příčinou agrese souborů vůči porotám.

Odpovědi na ono "proč" je patrně celá řada a dost možná, že vysvětlení je v kombinaci možností. Pokusím se je naznačit:

- obecný nedostatek kvalitních porotců
- časové dispoziční přehlídek (obvykle na dů-

kladná hodnocení není mnoho času)

- pochopitelné zklamání pramenící z tzv. nepřijetí díla, jež každý autor přirozeně pokládá za jedinečné

- rozkolísání dřívějšího jednoznačného nastavení českého amatérského divadla na kvalitu (do r. 1989)

- nedostatek příležitostí pro kvalitní vzdělávání (nemyslím si, že žádná nejsou, ale určitě je jich mnohem méně než v minulosti, např. velmi chybějí krajské lidové konzervatoře)

- divadelníci nemají takovou potřebu diskuse, neboť ta před rokem 89 nahrazovala společenskou absenci příležitosti ke svobodnému či svobodnějšímu vyjádření se (patrně žádný ze stěžovatelů se k diskusi s porotou neodhodlal a nahradil ji pozdější stížností).

Co vy si o tom myslíte? Budu ráda, když mě oslovíte tady na Třebíči nebo na nějaké jiné přehlídce, případně napišete do Amatérské scény. Připojte rovněž svou úvahu, co by měla udělat ARTAMA a na čem by se měla dohodnout se střešovacími organizacemi divadelníků.

Děkuji Vám. Dovolím si připomenout, že současná organizační struktura přehlídek nevznikla z nějakého úředního rozhodnutí, nýbrž ze svobodné vůle amatérských divadelníků. Ti po r. 89 jednoznačně rozhodli zachovat (a v té době jednoznačně na svá bedra vzít odpovědnost za realizaci) systém postupových přehlídek.

Lenka Láznovská

De Facto Mimo Jihlava
Martin Kolář
HUKOT 4

Včerejší vstup do třebíčského divadelního světa byl vskutku razantní a velmi nás pobavil. Ale nejen to. Radioaktivní groteska (jak zní podtitul hry) Martina Koláře Hukot 4 v režii autora a provedení Nezávislého divadelního studia De Facto Mimo Jihlava je chytrou parodií nešvarů naší doby - jaderných elektráren, hnutí zelených, bezduchosti politiky, povrchnosti rozhlasových hlasatelů... A tak dále. Vše se odehrává v podstatě mezi diváky, takže se chtě nechtě stáváme součástí tohoto světa. Velmi šikovně, především v první polovině, soubor skvěle pracuje se slovními hříčkami, s nádhernými situacemi vystavě-

nými hereckými i režijními prostředky jeviště. Zatímco v druhé polovině představení se více spoléhá na text než na jevištní zpracování. Za všechny zdařilé situace jmenujme například Oldovo dodatečné „sežrán“ lístečku s básničkou nebo jediné peprné slovo patolízala Karla Ferdý (v jinak peprné inscenaci), které pak vykolejí hranou suverenitu rozhlasového „spikra“.

Je velmi sympatické, že si jihlavští nehrají na velké divadlo, že stavějí především na přirozenosti projevu. Kde se tohle daří, daří se výborně i představení. Kde je pokus o jiný způsob herecké práce (především Jurda), daří se o něco méně. Trochu problematická je závěrečná část inscenace. Soudíme, že je to patrně z důvodu jisté bezradnosti autora a režiséra, jak to všechno vlastně skončit. Patrně proto se odehrává ono předfinálové balábile, které nám původní téma maličko rozmělnuje. Pak i přesto, že dojde k závěrečnému výbuchu, námi emotivně očekávané velké finále se tak docela nekoná.

Výše uvedené problémy lze však považovat pouze za pihi na kráse. Fascinující je skutečnost, že jihlavští mají chuť dělat si legraci ze současných nešvarů, z novodobých banalit, jimiž jsme mnozí znechuceni natolik, že už nám to za podobné úsilí nestojí. Inscenace může být tak silně komunikativní a sdělná především proto, že je velmi otevřená a pestrá a že ničemu a nikomu nestrání. Za to všechno patří jihlavskému souboru uznání a dík.

ex

Malá scéna Zlín
Federico García Lorca
DŮM DONI ALBY

Včera odpoledne jsme se setkali s ročníkovou prací souboru Malé scény ZUŠ Zlín, kterou byla inscenace hry Federica Garcíi Lorcy Dům doni Alby v režii Petra Nýdrleho. Je třeba předeslat, že to byla obtížná dramaturgická volba, ne právě adekvátní věku hereček a jejich lidským zkušenostem, především v případě starších postav. Na druhé straně lze pochopit, že se režisér nechal zlákat nejen praktickou stránkou věci (kde najdeme tolik ženských rolí!), tak i tím, že při prvním čtení je snadné podlehnout poetismu básníka, cítit vášně a konflikt. Ale pokud se neponoříme hlouběji, pokud zůstáváme na povrchu věci, v obecné rovině, pokud se neponoříme do hloubky postav, do příčin jejich jednání, pokud nenajdeme pro nás nosné téma (neboť tato hra jich nabízí rozhodně víc) - pak je to poněkud málo. Zlínská inscenace zůstala právě jen v prvním plánu a domníváme se, že patrně proto hledal režisér berličky ve výtvarné stránce, v nejryznějších stylizacích mluvních, zvukových i pohybových (například mlácení se židlemi, třískání do stolu...). Toto zahlcení vnějšími prostředky (navíc někdy nedůsledně, jindy stereotypně používanými) se děje na úkor textu, který je sám o sobě dost silný. Děje se na úkor interpretace - text se neříká po smyslu, nejsou zevnitř budovány vztahy a situace. Kdyby byly vybudovány, byly by jakékoliv vnější berličky zbytečné. A patrně i naopak: důraz na vizuální složku ztěžuje divákům sdělování textu po jeho smyslu. Takhle nepoznáme, že Alba je zlá ze strachu, že je to oběť svých predsudků. Nevnímáme až tak silně, že její dům je zevnitř vězením a zvenku pevností. Necítíme dostatečně silnou motivaci pro sebevraždu Adély. Navíc je třeba říci, že ani v onom využívání vizuálních prostředků není režisér důsledný. Zatímco kostýmy nesou svůj význam, smysl, náladu a lze je tedy pochválit, nejsou židle - tonetky tou správnou volbou, protože nesou jiný vnitřní význam, než by evokovaly rovné židle španělské.

Co tedy říci závěrem? Snad jen zopakovat, že režisér vybral příliš tvrdý oříšek, který se i přes nespornou snahu a nasazení dívek nepodařilo rozlousknout.

ex

Divadelní spolek Hrubín Nový Bor
Milan Kundera
JAKUB A JEHO PÁN

Divadelní spolek Hrubín z Nového Boru se nám představil s inscenací hry Milana Kundery Jakub a jeho pán v režii a výpravě Kateřiny Baranowské. Viděli jsme představení kultivované, které nás v závěru emotivně zasáhlo. I přes to, že se nevyhnulo některým problémům, promlou-

vá nejen díky Kunderovu textu, ale i díky herecké interpretaci naplno. Zasáhlo nás téma prohlubujícího se vztahu, přátelství Jakuba a jeho pána. Ale způsob vyprávění tohle naše porozumění především v první polovině poněkud komplikuje. Tam, kde použijí zkratku, jsou jasní a zřetelní (uveďme například příchod markýze). Kde se snaží o složitější vyprávění (například proměna hospodské v markýzu nejen oblékáním rukávů, ale ještě za určitého charakteru hudby), jsme občas zahlceni četností výrazových prostředků a tím i poněkud dezorientováni. Dezorientuje nás především hudba, i když tady nalézáme vysvětlení, že důvodem její různorodosti je zřejmě snaha zdůraznit různost časových i prostorových rovin příběhu. Ale zatím nám ono složitě simultánní vyprávění spíše znejasňuje. Také scéna příliš nefunguje a klademe si otázku, co vlastně ty černé šály s nakreslenými okny znamenají. Je to bludiště? Nebo sufity k vyprávěným příběhům - divadlu na divadle? Ale tak ani tak se s nimi nepracuje. Můžeme se domnívat, že kdyby byla scéna jednodušší, posloužila by víc - vždyť tato inscenace je budovaná především na hereckém principu a tady soubor odvádí kvalitní práci. V první polovině jde více o vyprávění příběhů a diderotovské filozofování o světě, v druhé části pak něco zažívají a emoce vyplouvají na povrch, vzájemný vztah Jakuba a Pána se prohlubuje, což se jim zřejmě lépe hraje. Snad i proto působí ona druhá část kompaktněji a nakonec odcházíme z divadla s dobrým pocitem, že katarze se dostavila.

ex

V dubnu letošního roku končilo tříleté funkční období vrcholových orgánů Svazu českých divadelních ochotníků. Celosvazové konferenci dne 20. dubna v Praze předcházely konference v jednotlivých oblastech, vyjma Středních Čech a Prahy, kde, žel, je situace velmi neutěšená.

Hlavními body programu byla zpráva předsednictva za uplynulé tři roky, příslušné zprávy o hospodaření a zpráva revizní komise.

Byla schválena novelizace Stanov, jejich podstatnou částí je SČDO. Konference udělila odstupujícímu předsednictvu Svazu absolutorium a schválila nové, spíše téměř staronové, předsednictvo.

Ve zprávě předsedy Vlastimila Ondráčka bylo mimo jiné konstatováno, že zatímco soubory věkově mládnou, nedaří se funkcionářský aktiv omladit. Mezi nejaktivnější oblasti patří České středohoří se sídlem v Děčíně a oblast západních Čech. Nové problémy vyvstaly s aplikací zákona č. 101/2000 Sb. O ochraně osobních údajů. Vyvolalo to potřebu nové evidence členstva, která není dosud v oblastech důsledně dokončena. Nemalé problémy vyvstaly pro amatérské

SVAZOVÁ KONFERENCE SČDO

aktivity v souvislosti s tzv. autorským zákonem platným od r. 2001. Pro pomoc souborům byla vydána brožurka „Autorské právo a ochotnické divadlo“. Byl o ni enormní zájem. Příznivě byla hodnocena spolupráce s Ministerstvem kultury ČR, ARTAMA, Festivalovými výbory JH a dalších NP, i ostatními bratrskými amatérskými organizacemi, vedoucí k ustavení celostátního morálního oceňování „Zlatý odznak J. K. Tyla“ počínaje rokem 2002. Klub režisérů SČDO zajišťuje vzdělávací činnost Svazu, přičemž jeho akce jsou otevřeny všem amatérům bez ohledu na jejich organizační příslušnost. S velkým ohlaselem byly přijaty semináře – dílny o scénickém svícení (lektor V. Müller) a při příležitosti konání NP ve Vysokém n. Jizerou.

Nadále SČDO zůstává vyhlášovatelem celostátních soutěží POHÁREK SČDO a pro mládež KANDRDÁSEK SČDO (monology a dialogy), Divadlo jednoho herce a soutěže jednoaktových her (obě střídavě co dva roky).

SČDO je vyhlášovatelem celostátní soutěže venkovských souborů s vyvrcholením na NP KDP ve Vysokém n. Jizerou. Výsoce je hodnocena spolupráce s hlavním organizátorem DS Krakonoš ve Vysokém n. Jizerou a odborným gestorem ARTAMA Praha.

Konference na závěr přijala usnesení, v němž uložila předsednictvu zpevnit vazby a aktivizaci oblastních organizací, dosáhnout rozšíření členské základny a snížení věkového průměru zvláště u funkcionářů, zavést internetové stránky SČDO a zajistit jejich průběžné doplňování, podat výklad a vyjasnit „právní subjektivitu“ oblastních předsednictev při uzavírání smluv na regionální úrovni, svolat předsednictvo do konce června 2002 s hlavním úkolem dokončit volbu předsedy (Vlastimil Ondráček jako kandidát na předsedu byl v době konání konference nepřítomen s ohledem na své onemocnění).

Do té doby funkci úřadujícího předsedy plní první místopředseda.

První část národní přehlídky FEMAD Poděbrady – Divadelní Třebíč sice již proběhla (a myslím plně ke zduchu pořadatelů), ale přesto si dovoluji popřát organizátorům celé NP ať se jim daří, stejně tak necht' jsme překvapení uměleckým zdarem soutěžících souborů a nám všem, aby se nám opět v Třebíči líbilo!

Za SČDO: Dušan Zakopal
místopředseda SČDO

P.S.: Porotě přeji, aby ze svých subjektivních stanovisek vydolovala to nejobjektivnější hodnocení a ocenění!
D.Z.

Národní přehlídka jednoaktových her v Holicích

Každý druhý rok vyhláší SČDO soutěž v interpretaci jednoaktových her. Letos se uskutečnila národní přehlídka ve dnech 24. – 26. května (týden po Divadelní Třebíči) v Holicích za přispění Městského úřadu a také Krajského úřadu. Organizace se ujal stejně jako v předchozích letech Kulturní dům v Holicích.

Na NP vystoupí celkem 11 souborů, které byly vybrány z 32 přihlášených, z nichž některé se prezentovaly na oblastních přehlídkách nebo na Štronzu v Moravské Třebové.

Vystoupí například divadelní soubory: KO-LÁR z Police n. Metují (Čechovy Náměly), TRIARIUS Česká Třebová, MKS Červený Kostelec Havlíček z Neratovic, D3 Karlovy Vary (Feydeau Nebožka panina matka), REPETE Praha (vlastní text Pyrrhama a Thisbe), K. Čapek Děčín (E.E. Kish Vrahova matka), PODIVIDLO ažažaž Aš (A. Nikolaj Dvacet let, pět měsíců, sedmadvacet dní).

Po každém bloku vystoupení se koná rozprava s porotou. Slavnostní zakončení je plánováno na neděli dopoledne 26. 5. 2002. Bývá obvyklé, že nejlepší inscenace je navržena SČDO do programu Jiráskova Hronova. To se však letos uvidí až po 6-ti hodinovém maratonu předvedených jednoaktovek.

Všechny zájemce zvou, takže nezapomeňte: v pátek 24. 5. 2002 večer, v sobotu 25. 5. 2002 odpoledne ve 14.00 hod a večer v 19.00 hod. do Holic v Čechách - města Emila Holuba!

Dušan Zakopal

POHÁREK SČDO

XXX. ročník POHÁRKU SČDO – memoriál Zdeňka Kokty, Národní přehlídka soutěže monologů, dialogů a individuálních vystoupení s loutkou se letos konal dne 27. 4. 2002 ve Velké Bystřici. Místo bylo zvoleno proto, že místní Divadelní soubor K.S. nabídl spolu s Kulturním střediskem pro pořádání přehlídky všechny možné prostory včetně příslušné obsluhy. I ubytování bylo zajištěno pro účinkující v místě k jejich plné spokojenosti.

Do Velké Bystřice se sjelo 25 účinkujících ze sedmi oblastních přehlídek (soutěžních kol) včetně Kandrdásku u Brandýsa nad Labem. Téměř v plném počtu byly obsazeny kategorie dialogu a ženského monologu. Menší účast byla u mužů a jako obvykle nízká účast (1 účinkující) ve vystoupeních s loutkou.

Porota pracovala ve složení: Mgr. J. Hraše, prof. D. Musilová, Mgr. J. Tejkl, Fr. Řehák a D. Zakopal, tajemníkem byl I. Kolařík.

Nutno říci, že soutěž začala v 9.00 hod prezentací a končila ve 23.15 rozchodem po absolvování závěrečné debaty s porotou, již se zúčastnila naprosto převažující část účinkujících.

Vítězné jednotlivých kategorií:

Mužský monolog: velmi vyrovnané výkony s vyšší úrovní než u žen

1. místo: František Rýsl ze souboru Krupka s monologem A. Nicolaje Houbový šašík v režii Jany Urbanové z téhož souboru

Byla udělena dvě druhá místa pro Miroslava Kučabu a Radima Brejchu

Ženský monolog: vesměs průměrné výkony bez výrazné špičky

1. místo nebylo uděleno, na druhém místě se umístila Alena Křivancová z Plzně s Čapkovým apokryfem Goneril dcera Learova

Dialog: velmi dobré výkony s výraznou špičkou

1. místo: Hana Hnátková a Eliška Zelenková s textem J. Schneidera Koule a krychle v režii Pavla Panenky ze souboru K. Čapek z Děčína
2. místo: Jana Kolářová a Miroslav Kučaba z České Lípy (úryvek ze Strašidel H. Ibsena)
3. místo: Věra Pojmanová a Lenka Burešová z Pardubic (úryvek ze hry R. Harlinga Mně růžová nevadí)

Dušan Zakopal

...DNES UVIDÍTE

Páteční program Divadelní Třebiče zahájí **Divadelní soubor D 111 z Českých Budějovic** inscenací hry Nikolaje Vasiljeviče Gogola *Hráči*. Budějovické „Děčko“ je v Třebiči častým hostem. V roce 1992 (na první DT) zahrlo hru Françoise Billeldoux *Ještě skleničku?*, v roce 1994 Gogolova *Revizora* a v roce 2000 Stroupežnického komedii *Naši furianti*.

V Českých Budějovicích je Gogolova dramatika ve velké oblibě – na loňské přehlídce uvedl *Hráče* i DS J. K. Tyl při JČE a.s. České Budějovice.

Nikolaj Vasiljevič Gogol – vynikající prozaik a dramatik 30.-40. let 19. století – pocházel z rodiny středních ukrajinských statkářů. Jeho otec byl spisovatelem a divadelníkem. Na něžinském gymnáziu, které navštěvoval v letech 1821–1828 se velmi aktivně podílel na vydávání školního časopisu a úspěšně vystupoval jako komik v žákovských představeních. Divadelní kusy, které psal pro tato představení, ani jeho první básnické pokusy z období něžinského studia se nedochovaly. Po absolvování gymnázia odešel koncem roku 1828 do Petrohradu a po nezdareném pokusu o hereckou kariéru se rozhodl pro literární dráhu. Po krátkém působení ve funkci pomocného profesora všeobecné historie na petrohradské univerzitě (které skončilo málo úspěšně) se definitivně věnoval literární činnosti.

Literární dráhu zahájil romantickou poérou *Hans Küchelgarten* a pokračoval psaním povídek; mezi nejznámější patří soubor *Večery na Dikance*, sbírka povídek *Mirgorod*, povídka *Taras Bulba*, sbírka povídek *Arabesky*, *Nos* a další. Vedle povídkové tvorby zaujímá v Gogolově literárním odkazu významné místo dramatická tvorba. Prvním dramatickým dílem byla komedie *Vladimir 3-j. stepeni*, široce koncipovaný obraz života ruského úřednictva. Vrchol Gogolovy dramatické tvorby představuje komedie *Revizor* – nový typ dramatu, založeného na charakterech a jejich konfrontacích. Premiéra v dubnu 1836 Gogola neuspokojila; byla inscenována jako fraška a jako fraška většinou publika přijata. Komedie *Ženitba*, která měla premiéru v roce 1842, byla odsouzena kritikou jako soubor scén bez zápletky a bez rozuzlení.

Komedie *Hráči* vznikla v polovině 30. let a byla otištěna v knize *Dramatické zlomky a jednotlivé aktovky*. „Tragikomický příběh čtyř falešných hráčů karet, odehrávající se v malém hotelu uprostřed zbídačelého Ruska, kdy se v oparu vodky a v modrém dýmu cigaretového kouře snaží jeden napálit druhého, je napsán tak sofistikovaně a je doslova nabit tvůrčím potenciálem, že tento text činí v kontextu světové dramatiky téměř nedostižným“, napsal v programu k českobudějovické inscenaci její režisér Jaromír Hruška. Připomeňme si, že vedle dvou amatérských budějovických souborů tuto hru nastudovalo i Divadlo bez zábradlí (s herci Oldřichem Kaiserem, Karlem Heřmánkem, Zdeňkem Žákem a dalšími) a Městské divadlo ve Zlíně.

Ani znojemský **Divadelní spolek Rotunda** nehraje v Třebiči poprvé. Zdejší jeviště si ozkoušel už v roce 1995, kdy tu uvedl inscenaci hry Pavla Kohouta *Ubohý vrah*.

Tentokrát se představí třebíčskému publiku s inscenací *Černé komedie* anglického dramatika Petera Shaffera.

Peter Shaffer se narodil 15. května 1926. Patřil do okruhu „westendových“ dramatiků, kteří postupně pronikli i do londýnského Národního divadla a jejich hry se úspěšně uplatňují na světových jevištích. Shaffer je plodný autor: čtrnáct dramat v rozpětí necelých pětadvaceti let je docela slušná bilance. Jeho hry vesměs zkoumají vyhrčené mezilidské vztahy. Píše rovněž filmové scénáře (např. *Pána much* společně s Peterem Brookem).

Po komorně laděných raných hrách přešel dramatem *Královský hon na slunce* k historické hře o dobytí Peru španělským conquistátorem Pizzarem. Volně traktované historické události z první poloviny 16. století posloužily Shafferovi především k tomu, aby dramaticky vyjádřil obecné dilema člověka, který ztratil víru, ale nenašel za ni náhradu. Také v dalších dvou Shafferoových hrách se objevují dvojice mužů, střetávající se v prudkém odporu i v nepotlačitelné vzájemné přitažlivosti. V psychologickém dramatu *Equus* to jsou psychiatr Dysart a jeho mladistvý pacient Alan Strang, postavený před soud,

protože oslepil šest koní, které vášnivě miloval. Ve hře *Amadeus* rozpoznává oficiální skladatel vídeňského císařského dvora Salieri svou vlastní průměrnost, když se střetává s Mozartovým géniem. Ze Shafferova dramatu vycházel i filmový přepis režiséra Miloše Formana.

Černá komedie je postavena na jednoduchém principu – na jevišti je plné světlo, ale herci se chovají, jako by tma byla skutečná. Inspiračním zdrojem byla pro Shaffera jedna ze scén Pekingské opery.

V loňském roce si získal velké sympatie **Divadelní spolek Krakonoš z Vysokého nad Jizerou** svým pojetím známé komedie Jevana Thomase Brandona Charleyova *teta*. V komediálním žánru se vysoký soubor pohybuje i letos – a vybral si klasiku – *Sluhu dvou pánů* Carla Goldoniho. Pro pořádek si ještě připomeňme, že vysoký Krakonoš účinkoval v Třebiči také v roce 1998 s inscenací Alana Ayckbourn *Kdes to byl/a v noci*.

Carlo Goldoni (nar. 25. 2. 1707, zemř. 6. 2. 1793) Jeden z nejlepších italských dramatiků navazoval ve své tvorbě na italskou lidovou extemporovanou komedii masek, která v jeho době dospěla k závěru svého dvěstěletého vývoje.

Goldoni byl od roku 1747 profesionálním dramaturgem benátských divadelních společností, od roku 1762 pak ředitelem Italské komedie v Paříži. Zpočátku psal jen text hlavních rolí a ostatní nechával na improvizaci herců a dialogy dopisoval až pro knižní vydání. Tak vznikla i jeho nejslavnější komedie *Sluha dvou pánů*. Námet a podnět k napsání *Sluhy* dvou pánů Goldonimu podal proslulý představitel Truffaldina A. Sacchi, který také tuto komedii v benátském divadle San Samuele poprvé hrál.

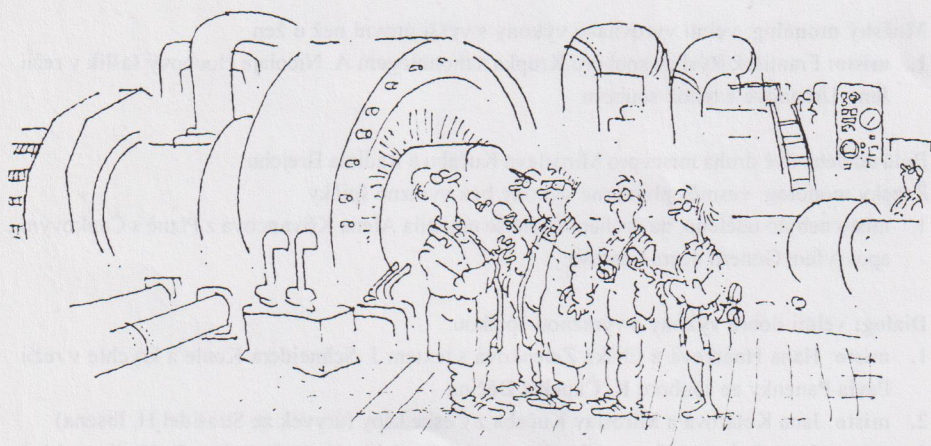
Děj komedie je postaven na prolínání a střetávání dvou rovin: roviny vážných milostných příběhů a roviny komické, představované Truffaldinem a čistě dramatickou konstrukcí jeho služby dvěma pány. Rovina milostná přitom tvoří rámcovou kostru a motivaci pro komické výstupy, v nichž z dnešního pohledu leží vlastní těžiště hry. Mnohohlasná postava Truffaldina je ústředním hybatelem větší části děje; jeho akce jsou přitom motivovány nikoli logikou nápodoby životní skutečnosti, ale okamžitou situační potřebou, tj. svěbytnými zákony výstavby dramatického děje.

Sluha dvou pánů je tak do značné míry záležitostí modelovou – a právě této modelovosti bylo využito k vytvoření dramatického prostoru pro životnou, spontánní komiku.

První Goldoniovu komedii se všemi psanými rolemi byla *Statečná žena* (*La donna di garbo*) z roku 1743. Postupně upouštěl i od tradičních masek a ponechával jen ty nejvýznamnější. První komedii bez masek byla *Pamela*, kterou napsal podle stejnojmenného Richardsonova románu.

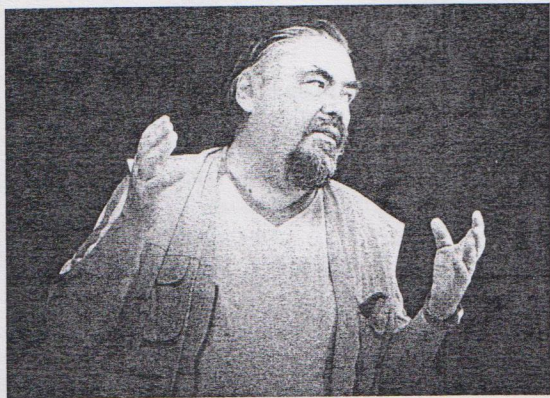
Carlo Goldoni ovládal velmi dobře techniku scénáře i dialogizovaných kusů, byl bystrým pozorovatelem života a viděl také, že komedie dell'arte degeneruje a přechází v osvícenském proudu divadla. Jeho reforma vyplývá ze znalosti života, doby a ze znalosti divadla a jeho zákonitosti.

Po druhé světové válce byl *Sluha dvou pánů* často zdrojem návaznosti na nezkreslenou podobu komedie dell'arte – nezapomenutelná byla inscenace G. Strehlera v milánském Piccolo Teatro (hostování v Praze v roce 1958).

DIVADLO JE PRO MĚ NEDÍLNOU SOUČÁSTÍ MÉHO ŽIVOTA

Rozhovor s třebečským porotcem - novicem, doc. Františkem Preislerem

Mohl bych vás požádat o pár vět, kterými byste se sám pokusil představit účastníkům Divadelní Třebíče?

Já pocházím ze široce rozvětvené divadelní rodiny. Absolvoval jsem operní režii na Janáčkově akademii múzických umění. Působil jsem řadu let v divadle v Olomouci, později v zahraničí. Potom následovalo delší období šéfování brněnské opery a zároveň pedagogická činnost na katedře operní režie na Janáčkově akademii múzických umění. A pak zase čtyřletá etapa působení v zahraničí a nyní návrat domů. Mezitím samozřejmě řada režijních hostování. A teď už přišlo takové to usídlení, mám pocit jakéhosi klidu a uspokojení, protože to žezlo jsem předal dál - můj syn je dirigentem Národního divadla v Praze.

Přijal jsem místo tam, kde jsou kořeny naší rodiny z otcovy strany, a to je v České Třebové, kde si dělám takovou kulturu po svém.

Hrál jste vy sám někdy v amatérském divadle?

Já jsem amatérským divadlem vlastně začínal. Byl jsem odkojen divadlem - matka herečka, otec dirigent - a nikdy jsem si nemohl představit, že bych dělal něco jiného než divadlo. Osud mě tak různě formoval, že jsem divadlo - právě amatérské - hrál už za studentských let. V Olomouci bylo divadlo, hlavně ve studentské oblasti, dost rozvětvené. Soupeřili jsme tenkrát po vzoru Semaforu v těch kabaretních pokusech, jak autorových, tak i herečkých. Vznikly tam dvě skupiny. Jedna pod Pavlem Dostálem, druhá pod Petrem Novotným. Takže já jsem patřil do okruhu těchto lidí, jako třeba Honza Kanyza nebo Han-ka Maciuchová. A potom v divadle vzniklo - tedy mělo tradici - Divadelní studio, amatérské, ve kterém jsem také hrál dost dlouho, a které mě vlastně formovalo k mé profesionální dráze. Takže přímé setkání s amatérským divadlem bylo tím mým prvním živým dotykem s divadlem a bylo velmi intenzivní. Prostě si myslím, že bylo plodným obdobím mého studentského života. **Jaké jsou vaše dosavadní dojmy z představení zhlédnutých v Poděbradech a v Třebíči?**

Já se domnívám, že když dneska někdo dělá něco v zájmové oblasti - to znamená nad rámec svého pracovního času - tak je to vždycky obdivuhodné. A je třeba se k tomu velice opatrně vyjadřovat, protože já ty lidi obdivuji, že najdou čas, že se tím zabývají, že se scházejí, že nehloupnou u televize. A to je samozřejmě velice potěšitelné. Je ale pravdou - já jsem byl v porotě na přehlídce v Ústí nad Orlicí, pak v Poděbradech

a teď i tady - že tam, kde je usilování opřeno o znalost základní abecedy divadelních pravidel, tak se dochází k určitému výsledku, který vždycky nemusí být optimální - i když jsme tady už viděli velice zdařilé inscenace. Výsledek může být třeba velmi diskutabilní. Může to být dokonce i prohra. Ale pokud je tam ten základ - jak říkám - v abecedě divadelních zákonů, tak si myslím, že i každá ta prohra je poučením.

Ale pakliže je - a bohužel takové případy jsou taky - postrádáno elementární seznámení se s abecedou hereckého a divadelního umění, a soubory si jenom na něco hrají a předstírají, že dělají nějaké vysoké umění, tak máte někdy pocit, že se na to dívají až s tak velkým nadhledem, že prostě divadlo může hrát každý bez vybavení a že stačí sejít se odpoledne, přečíst si téma, na dané téma večer improvizovat, a říkat tomu divadelní představení. Až takové věci jsem viděl. A to si myslím, že je varující. I když samozřejmě zase předesílám, jak vysoce hodnotím to, že ti lidé mají o něco zájem a chtějí se na něčem podílet. Ale dneska už je tolik prostředků k tomu, aby mohli základní řemeslné vybavení dosáhnout. Myslím, že jakmile si začneme říkat divadelní spolek a začneme divadlo hrát, musíme o tom alespoň něco vědět.

Kdo vás k vaší účasti v porotách pro amatérské divadlo přivedl?

Pravděpodobně to asi vzniklo z toho, že v Ústí nad Orlicí, které je od České Třebové velice blízko, vznikla přehlídka, která nese v názvu i to, že je to také přehlídka hudebního divadla. A pravděpodobně - protože já jsem se celý život pohyboval v oblasti hudebního divadla, ať už to byla opera, opereta, nebo muzikál - tak pravděpodobně si na mě vzpomněli, že jsem blízko. Tam jsem navázal některé kontakty a zdálo se asi být prospěšným, aby jeden člověk, který se hudební celou život zabývá, byl také členem poroty a mohl v případech hudebního divadla jakési zákonitosti vyslovit.

Co vám „porotcování“ přináší osobně?

Osobně mi přináší velice pozitivní kontakt s lidmi, kteří se upřímně o divadlo zajímají. A jsem někdy až překvapen, kolik profesionality, nebo kolik profesionálních výkonů - ať už autorských, herečkých nebo režisérských - se může i v této oblasti objevit. Podotýkám zase, že v zájmové činnosti, nebo na okraji. Protože v České Třebové máme soubor, který tady hrál, a vím co úsilí a co práce nad rámec povinností normálního pracovního dne ti lidé musí vynaložit. Já si toho velmi vážím a jsem rád, že se s těmi lidmi mohu zkontaktovat, jsem rád že mohu poznat i myšlení těchto lidí. Já principiálně mám jakékoliv divadlo - především to dobré - rád. A prakticky bych ho nedělal na profesionální a amatérské. V tom smyslu, pokud je divadlo dobré, tak je pro mě nedílnou součástí mého života. Takže i tato přehlídka je pro mě naplněním smyslu mého života.

Migrující Kateřina Baranowska

Rozhovor s režisérkou souboru Hrubín
Nový Bor

Kateřino, ty máš takové nečeské příjmení. Baranowska. Dvojité „w“ a třetí „a“ bez čárky. Od-kazuje někam do Polska. Je tomu tak? A co šlechtičtí předci, ti nejsou?

Říká se v naší rodině, že nějaký zámek v Pol-sku nesl toto jméno, dokonce jsem ho asi ve čtr-nácti letech viděla na fotografii. Tenkrát mi to nepřišlo nějak zajímavý, dneska bych si to urči-tě vystříhla. Když jsem byla malá, říkal mi tatí-nek, že náš prapradědeček, vždy když se mluvi-lo o tom, jak komunisti brali pozemky šlechtí-cům, vyprávěl, že nám bohužel žádný bolševik nic nevzal, protože už předtím naši předci stihli všechno propít. My jsme taková typická zchudlá polská šlechta, která se pak vyexpandovala do sousedních Čech.

Objevila jsi u vás v rodě nějaký bližší vztah k divadlu? Co třeba strýc z druhého kolena, ne-utekl ke komediantům?

To vůbec netuším, já jsem znala pouze jednu tetu, byla to taková zvláštní noblesní dáma, a její manžel byl maršálek polského sejmu. Ono to bylo celé zvláštní, protože moje babička, její sestra, žila v Boru ve velmi nuzných poměrech v roubené chaloupce. A můj tatínek - její syn, mohl chodit do školy až od října, protože v září musel sklízet brambory, aby měli v zimě co jíst. A měl vztek, že se bohatá teta vyťahuje na jeho maminku, na naši babičku.

Takže divadelní předky nemáš. Ale někde se musel vzít přinejmenším tvůj výtvarný talent?

Moje maminka byla výtvarnice v Crystalexu, asi po ní jsem podědila talent. Já jsem pak vy-studovala střední sklářskou průmyslovku v Kamenickém Šenově.

Dobře. Vrat' me se však k divadlu, kde jak vím jsi nejdříve využila svých výtvarných schopností a potom se postavila i před herce coby režisér. Pověz nám něco o svých začátcích.

Já jsem se k divadlu dostala díky amatérské-mu divadelnímu souboru Jirásek z České Lípy. Začala jsem tím, že jsem byla oslovena jako vý-tvarnice, je tomu tak asi deset let.

Jakou hru jste studovali?

Bylo to Podivuhodné odpoledne doktora Zvonka Burkeho. Potom jsem v souboru udělala výpravy ještě k několika dalším inscenacím, jako byl Revizor, Macbeth. Pak jsem tam pracovala ještě s jednou skupinou, kde jsem udělala Bere-nicu a Zkrocení zlé ženy. No a potom jsem zača-la mít trochu režijní ambice a se souborem v Novém Boru, se kterým jsem jako výtvarnice dělala loutkovou pohádku Lakomá Barka, tak jsem si zkusila svoji první režii hry D. Fischero-vé Báj. V té době jsem začala mít o divadlo už opravdu velký zájem. A tak jsem se pokusila, byť ve věku kdy z DAMU už vycházejí absol-venti, na DAMU dostat, a podařilo se mi to. V tomto roce končím.

Na národní přehlídce se představuješ také coby režisérka a výtvarnice v jedné osobě. Co tě vedlo k výběru právě tohoto titulu?

Kundera je můj oblíbený autor, a jeho tituly, které vyšly po revoluci, mám všechny přečtené

nejméně dvakrát. Hrozně mě vzaly a zvláště Jakuba a jeho pána jsem četla několikrát. Dokonce jsem ve druhém ročníku na DAMU dělala ročníkovou práci srovnání Diderota a Kundery a vůbec jsem nepřemýšlela, že budu někdy režisovat. A tak mi to všechno nějak utkvělo v hlavě. Hlavní popud pak byl asi předloni na Hronově, kdy jsme se o této hře bavili s Láďou Dědkem, který ji chtěl dělat, ale bohužel se realizace nedožil. Do té doby to byla taková meta, že jsem nevěřila, že bych si na ni někdy troufla. Přesto po Hronově ve mně zůstal takový červíček, který hlodal a hlodal, až jsem odvalu našla. Bohužel při realizaci jsem toho někdy litovala, protože se hra ukázala být opravdu velkým soustem. *Nicméně už samotná účast na národní přehlídce svědčí o tom, že jste se s titulem poprali přinejmenším se ctí. A jaké plány máte do budoucna? Víte, že teď putujete mezi několika soubory najednou.*

Tak, tak. V současné době zkouším se souborem ze Stochova Hrdinu západu, tedy jako režisér. Láďovi Valešovi dělám kostýmy do nové hry – zkouší Faidru, samozřejmě v jeho brutální úpravě, bude to velmi nechutné, máme se na co těšit.

To je hodně práce. Ale vlastně zadarmo. Co tě doopravdy živí, abys mohla dělat tento koníček?

Dělám keramiku. To mě chytlo velmi. Ze začátku to byl také koníček, brigáda při škole, a dneska je to už živobytí. Vedle toho jsem získala několik nádherných příležitostí dělat výpravu i pro profesionální divadlo. Například Sen noci svatojánské v Jihlavě nebo Romea a Julii v Mostě. Ráda bych spolupracovala s profesionály i nadále, ale na malý koláček je tu příliš mnoho lidí. Uvidím, jestli mě ještě někdo někdy osloví, a jak se to bude vyvíjet.

Děkuji za rozhovor.

KS

Dobří holubi se vracejí...

Před stře-
dečním slavnostním zahájením do dveří štábu přehlídky vkročil muž, ve kterém posléze zaměstnanci MKS identifikovali svého bývalého ředitele Marka Buše, který je t.č. kastelánem krásného zámku v Náměšti nad Oslavou. Prvotní rozpaky způsobil fakt, že Marek Buš radikálně změnil účes – jeho vlasy nyní dosahují až na ramena. Na otázku, proč změnil svou image, odpověděl, že na zámku pustne – my se ale domníváme, že jeho nový účes ladí s historickými prostorami náměšťského zámku.

Aspoň nadechnout se atmosféry letošní Divadelní Třebiče přijel pan Václav Müller, brněnský funkcionář Svazu českých divadelních ochotníků. Povinnosti v porotě jiné amatérské divadelní přehlídky mu dovolily setrvat v Třebíči jen jeden den.

PRACUJÍ I V ZÁKULISÍ

Zeptali jsme se režiséra představení Tři mušketýři z divadelního souboru Hýbl Jiřího Jireše.

Divadelní soubor Hýbl Kulturního klubu Česká Třebová vystoupil na Divadelní Třebíči poprvé. Režiséra Jiřího Jireše jsme proto požádali o několik informací k historii i současnosti tohoto souboru.

V roce 2000 oslavil soubor Hýbl 120. výročí své existence uvedením Shakespearova Večera tříkrálového. Ještě rok před tímto slavným výročím soubor realizoval inscenaci hry Josefa Boučka Noc pastýřů, ve které účinkovalo 108 herců, zpěváků a hudebníků. Součástí představení bylo i provedení kompletní Vánoční mše Jana Jakuba Ryby. Studovat se začalo v září a premiéra byla už v polovině prosince.

V každém souboru se čas od času objeví generační problém – ten se souboru Hýbl podařilo úspěšně překonat – a díky zájmu nových mladých lidí mohl připravit další náročné projekty, ke kterým patří i inscenace Dumasových Tři mušketýři. U této inscenace je třeba ocenit i práci „v zákulisí“. Členové souboru si sami vytvářeli scénu, kostýmy i rekvizity. I dnes se najdou lidé, kteří nejen že chtějí hrát, ale jsou ochotni pomoci i sponzorsky. Velkým přínosem byla účast šermířské skupiny Lukrezia z Dolní Dobruče – její členové vymýšleli choreografii šermířských soubojů, dojížděli na zkoušky, kde učili herce soubojovým technikám – a nečekali na honorář.

Inscenace Tři mušketýři vznikla na základě dvou textových předloh – ani u jedné z verzí nebyla k dispozici původní hudba, a proto si soubor musel vypomoci z vlastních zdrojů. Hudební stránku inscenace zajišťovalo duo kytaristů a flétnistka. Autorem hudby je právě jeden z kytaristů – Petr Skalický. V Třebíči jsme viděli už jedenáctou reprízu „českořebovských“ Tři mušketýřů.

Kulturní klub v České Třebové, který je zřizovatelem DS Hýbl, se v červenci bude stěhovat do nových prostor. Novou inscenaci – Vrchlického Noc na Karlštejně – soubor začne připravovat až v druhé polovině letošního roku. Ať se mu vydaří k plné spokojenosti diváků! sš

HESLO DNE

Hrajte to až do ponožek !!!

DNES

Pátek 17. května 2002

10,00 hod. Velký sál ND
DS D 111 České Budějovice
N. V. Gogol
HRÁČI

14,00 hod. Malý sál ND
Rozborový seminář

15,30 hod. Velký sál ND
DS Rotunda Znojmo
Peter Shaffer
ČERNÁ KOMEDIE

17,30 hod. Malý sál ND
Rozborový seminář

19,30 hod. Velký sál ND
DS Krakonoš Vysoké n. Jizerou
Carlo Goldoni
SLUHA DVOU PÁNŮ

22,45 hod. Malý sál ND
Rozborový seminář

ZÍTRA

Sobota 18. května 2002

10,00 hod. Velký sál ND
DS De-Facto Mimo JIHLAVA
Verena Kanaan
DRAHOUŠEK ANNA

13,00 hod. Malý sál ND
Rozborový seminář

14,30 hod. Velký sál ND
DK Jirásek Česká Lípa
František Zborník
NA DRUHÉ STRANĚ ŘEKY

18,00 hod. Malý sál ND
Rozborový seminář

20,00 hod. Velký sál ND
Dividylko Slaný
Jiří Šima na motivy Woody Allena
BEDŘICH RADĚJI JÓDLUJE

22,00 hod. Malý sál ND
Rozborový seminář

Divadelní Třebíč

nabízí svým návštěvníkům potravu pro tělo i pro duši.

O obou bufetech netřeba informovat – fronty u pultíků hovoří samy za sebe. Pro milovníky duchovních hodnot je tu stánek s literaturou o divadle, fungující v šatně před představením. Ke koupě tu je mimo jiné i nově vydaný první díl Místopisu českého amatérského divadla.